

cem, na strani leži krona in žezlo na blazini; od zdolaj sta dve angelski glavici, a na levi ena. V atiki je mala slika, ki predstavlja sv. Kancijana in Pirota.

Cerkev je imela slabe dohodke. Leta 1770. je bilo vseh dohodkov 25 gold. 34 kr. L. 1811. je bilo stanje cerkve vrlo slabo. Imela je sicer neko ustanovo, vredno 100 gold., ali ni dobivala radi denarnega poloma nobenih obresti. Cerkev je imela tudi svojo njivo, katero je dajala v najem. Vselej, kadar se je dala njiva iznovič v najem, je o tem sporočil župniku oskrbnik rakovniške graščine, tako tudi leta 1836. oskrbnik Papič. Cerkev ima tudi leseno mežnarijo, katero so postavili soseščani.

V Ljubljanski škofiji je 14 cerkev posvečenih sv. Kancijanu; od teh je 6 župnijskih in 8 podružnic.

Češčenje sv. Kancijana in tovarišev je prav staro, kajti že med spisi sv. Ambrozija se nahaja govor njim na čast. Razširilo se je pa to češčenje posebno po severnem Laškem, Francoskem in Nemškem, a tudi po Slovenskem, kjer imamo mnogo Škocjanov. Da je to češčenje zares staro, je dokaz tudi to, da je med cerkvami, posvečenih sv. Kancijanu, veliko število župnijskih. Cerkve podružnice so po navadi kesneje nastale, in tako je tudi naša podružnica sezidana, in sicer šele v protireformacijski dobi.¹ V novejšem času se zelo časti sv. Blaž, ob katerem dnevu se shaja pri tej cerkvi mnogo ljudstva, ki dohaja semkaj po Blažev blagoslov. Tudi je dobila cerkev v novejšem času manjši zvon od zvonarja Maksa Samasse, tako da ima zdaj cerkev tri zvonove.

8. Cerkev sv. Petra na Žunovcu.

Poldrugo uro od Šent Ruperta proti zapadu stoji na 446 m visokem hribu podružnica sv. Petra. Cerkev je prav lična; dolga je 13 m, a široka 4-70 m, visoka pa 5-60 m. Prostora ima za 600 ljudi. Orientirana je pravilno. Po inventarju iz leta 1819. je bila cerkev z vsem dobro obskrbljena, a po inventarju iz leta 1820. je imela cerkev 3 oltarje, prižnico in pevski kor; svetišče je bilo obokano in tlakano z opeko, ladja pa z dlažbo. 15. avgusta leta 1820. ob desetih zvečer je udarila strela v zvonik in ga vžgala; trije zvonovi so popadali, ali se niso jako poškodovali; cerkev so ljudje rešili, iztesali hitro lesen stolp za zvonove, dokler se ni zbralo toliko denarja, da so postavili nov zvonik. Zvonovi so ostali isti, in sicer veliki težek okoli 7 stotov z napisom: Opus Joannis Jacobi Samassa Labaci anno

¹ Dr. Avgustin Stegenšek. Spomeniki lavantinske škofije. Dekanija Gornjegrajska. Str. 211—211. Opomba.

1803. (Delo Ivana Jakoba Samasse v Ljubljani leta 1803.) Drugi zvon, težek 3 stote, ima napis: Opus Vincentii Samassa Labaci 1807. (Delo Vincencija Samasse v Ljubljani 1807.) Tretji zvon tehta 60 funtov ter je ulit pri Ivanu Jakobu Samassi v Ljubljani leta 1792. Leta 1832. so prosili sosesčani, da se cerkev razširi za eno kapelico. Leta 1838. je bila cerkev le na pol obokana, s kamnom potlakana in s škodlami pokrita; zvonik

Cerkev sv. Petra na Žunovcu.

je bil rdeče pobarvan. Imeli so že takrat v zvoniku uro, ki je bila tudi četrti; nataknili so na zvonik tudi strelovod, da se ne dogodi zopet kakšna nesreča od strele. Cerkev je imela tri starinske oltarje (von alter Bildhauerarbeit). Toda ti oltarji bržkone niso bili umetno izdelani. Sedanji veliki oltar sv. Petra je bil postavljen leta 1879. Že leta 1870. je naredil Alojzij Košir, podobar z Gorenjskega, tri kipe za cerkev, a leta 1871. je dobila

cerkev tudi monstranco, lepo delo Zadnikarjevo. Dne 25. septembra leta 1880. je bil posvečen križev pot. Zakristija je bila prizidana leta 1840. ter pokrita z opeko, a leta 1849. se je popravila slaba streha na cerkvi. Leta 1899. je bila vsa cerkev iznovi obnovljena, kar je na čast skrbnim sosesčanom.¹ V zadnjem času je dobil zvonik novo streho ter se je temeljito popravil kakor tudi mežnarija iz dohodkov dobro osrbljenega vinograda. Vse delo je stalo do 1200 gold.

Cerkev je imela pičle dohodke. Iz inventarja iz leta 1770. izvemo, da je bilo letnih dohodkov 198 gold. 34 kr., stroškov pa 44 gold.² 21 kr. Ko so se ustanovljale lokalije, se je ponudila sosesčanom veselogorskim lokalija na Žunovcu, kjer naj bi se brale maše mesto na Veseli Gori. Toda veselogorski sosesčani so odločno odbili to ponudbo ter zahtevali od oblasti, da se opravljajo vse maše, ki so bile utemeljene za Veselo Goro, ravno tukaj, a ne drugje; zato naj se povrnejo Veseli Gori tudi one zaklade, ki so se bile porabile za lokalijo 'Kal.³ In tako Žunovec ni postal lokalija, kakor se je nameravalo. Po inventarju iz leta 1811. je bilo stanje cerkve precej dobro.⁴ Takrat je imela cerkev 1 oral vinograda, leseno cerkveno hišo, leseno mežnarijo, 2 njivi; vsa poslopja so postavili sami sosesčani. Dohodkov je imela takrat cerkev le 16 gold. na leto; obligacija na 150 gold. iz leta 1799. ni takrat dajala nobenih obresti radi denarnega poloma. Stroškov je bilo tudi 16 gold. Cerkev ni imela dolga, a kar se je dobivalo, se je tudi potrošilo. Cerkev je podedovala tudi obligacijo, vredno 15 gold. iz leta 1787. od Ivana Sege in Jurja Šinca.⁵

Sv. Petru kot glavarju sv. cerkve so postavljali svetišča od prvih krščanskih časov ne samo v Rimu, nego po vseh krščanskih deželah, a tako tudi po Slovenskem, kjer imamo najstarejše cerkve posvečene temu svetniku. V Ljubljani je najstarejša župnijska cerkev na Kranjskem sv. Petra; v našem kraju pa je bila na Trebelnem že leta 1248. župnijska cerkev sv. Petra. Leta 1803. je sezidana na drugem mestu župnijska cerkev posvečena sv. Križu, a stara cerkev sv. Petra je zdaj podružnica. Zraven te cerkve je zapuščena kapelica, sezidana v romanskem slogu, bržkone prvotna župnijska cerkev tega kraja. Naša podružnica sv. Petra na Žunovcu ni tako stara. Postavljena je v novem veku, kakor večji del šentruperških podružnic. Stala je že leta 1600., ker je omenjena v vizitacijskem spisu iz l. 1600.

V ljubljanski škofiji je posvečeno sv. Petru 41 cerkev, med njimi 12 župnih in 29 podružnic.

¹ Župnijski arhiv.

² Ibid.

³ Škofijski arhiv.

⁴ Župnijski arhiv.

⁵ Ibid.